

Can Atalay Dosyası: Türkiye'de Hukuk Devletinin Sarsıntısı

Yazar: Mehmet Gün / 31 Ocak 2024, Çarşamba / Oda: Siyaset

TBMM Başkanvekili Bekir Bozdağ'ın Can Atalay hakkındaki tezkereyi okutmasının ardından milletvekilleri Bozdağ'a tepki gösterdi. Foto: (TBMM Mert Gokhan Koc / Associated Press)

Devletin tepesinde oynanan oyunun sonu, epeydir beklendiği gibi oldu. Hukuka aykırı ve hükümsüz bir dizi işlem ve karardan sonra, başkan vekillerinden Bekir Bozdağ'ın başkanlık ettiği, Türkiye Büyük Millet Meclis'nin (TBMM) 30 Ocak 2024 günlü birleşiminde, ilgili tezkere okunarak, Türkiye İşçi Partisi (TİP) Hatay Milletvekili Av. Can Atalay'ın milletvekilliği düşürüldü.

Can Atalay Dosyası: Olaylar ve sorumlular

İşin bu noktaya kadar gelmesinde birçok kimsenin sorumluluğu var. Sorumluluk doğuran olaylar ve sorumlular özet olarak aşağıdaki gibi:

- Can Atalay milletvekili seçildiğinde temiz incelemesi henüz bitmemiş olan temyizi derhal durdurmak yerine, temiz incelemesini sürdürerek onama kararı veren Yargıtay 3. Ceza dairesi üyeleri,
- Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) ilk hak ihlali kararı üzerine, ihlali gidermek için yargılamayı açıp, Can Atalay milletvekili seçildiği için TBMM dokunulmazlık kaldırma karar verinceye kadar yargılamayı durdurmayan 13. Ağır Ceza Mahkemesi üyeleri,
- Başkanı olduğu 13. Ağır Ceza Mahkemesi'ni çalıştırıp ihlali gidermesi gerekirken dosyanın Yargıtay 3. Ceza Dairesine göndermeye karar veren mahkeme başkanı,
- AYM'nin ilk kararındaki ihlali giderme konusunda kendisine düşen bir görev olmamasına, yetkisi de olmamasına rağmen, kararını yerine getirmemeye karar veren Yargıtay 3. Ceza Dairesi üyeleri,
- AYM'nin ikinci ihlal kararı üzerine ihlali gidermesi gereken 13. Ağır Ceza mahkemesi üyeleri,
- Başkanı olduğu 13. Ağır Ceza Mahkemesi'ni çalıştırıp ihlali gidermesi gerekirken dosyayı Yargıtay 3. Ceza Dairesine göndermeye karar veren mahkeme başkanı,
- AYM'nin ihlali giderme görevinin 13. Ağır Ceza Mahkemesi'ne düşüğünü kapsamlı olarak açıklamasına rağmen ve AYM'nin ikinci kararındaki ihlali giderme konusunda kendisine düşen bir görev ve uymama kararı verme yetkisi bulunmasına karşın, AYM'nin ikinci ihlal kararını yerine getirmemeye karar veren Yargıtay 3. Ceza Dairesi üyeleri,

Yargıtay'ın hükümsüz kararını TBMM'de okutma kararı veren

- Kararlar hiyerarşisinde Anayasa Mahkemesi'nin kararı en üstte gelmesine ve anayasanın 153. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesi'nin kararlarının Yargıtay'ı da bağladığı açık olmasına rağmen, Yargıtay'ın sanki Anayasa Mahkemesi'nin kararına uymama yetkisi varmış gibi konuşarak, Yargıtay 3. Ceza Dairesi üyelerinin görevi ihlal ve kötüye kullanma suçlarının soruşturmasına izin verilmeyeceği izlenimi oluşturan Yargıtay Başkanı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı,
- Anayasa Mahkemesi'nin ihlal kararlarında Yargıtay 3. Ceza Dairesi'nin görevsiz ve yetkisiz olarak verdiği uymama kararlarının yok hükmünde olduğu açıklanmış olmasına, keza Anayasa Mahkemesi'nin ihlal kararı karşısında bu karara uymama gibi bir karar verilmeyeceği kanunun ve anayasanın açık hükmü olmasına rağmen, Yargıtay'ın hükümsüz kararını TBMM'de okutma kararı veren, bizzat okuyan ve hukuken hükümsüz olmakla birlikte görünürde Can Atalay'ın milletvekilliğini düşüren TBMM Başkan Yardımcısı,
- Bütün bu kişilere sözlü, yazılı ve sair şekillerde talimatlar ve güvenceler veren kişiler ile onların talimatlarını dinleyen, yerine getiren hukuka, anayasaya ve Anayasa Mahkemesi kararlarına açıkça aykırı, hukuken hükümsüz eylem, işlem ve kararlar olarak Can Atalay'ın haklarını ihlalini sürdürenler.

Bütün kişilerin, en hafifinden görevlerini ihmal, ihlal ve kötüye kullanmaktan, anayasal düzeni bozmaktan ve eylemlerine uyan diğer suçlardan dolayı soruşturulmaları ve suç teşkil eden eylemlerinin ve direnmelerinin derhal sonlandırılması gerekir.

Türkiye'nin acı gerçeği

Ancak, Türkiye'nin acı gerçeği şudur ki;

13. Ağır Ceza Mahkemesi üyeleri ve başkanı hakkında soruşturma açılabilmesi için, Adalet Bakanı'nın başkanı olduğu Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun (HSK) soruşturma izni vermesi gerekir. Fakat baroların şikayetlerine rağmen bu izin verilmemiştir, verilmesi de beklenmemelidir. Soruşturma izni vermemen HSK üyeleri de başkanı da soruşturulması gerekenler listesine dahil edilmelidir.
- Yargıtay 3. Ceza Dairesi'nin uymama kararı veren ve bu kararda ısrar eden üyeleri hakkında soruşturma açılabilmesi için Yargıtay Başkanlar Kurulu'nun soruşturmaya gerek görmesi ve soruşturma açması gerekir. Yargıtay Başkanı ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın AYM kararına uymama kararı veren üyeler lehine konuşmaları, böyle bir soruşturmanın açılmayacağını göstermektedir, açılması da beklenmemelidir. Bu süreci işletmeyenler ve soruşturma izni verilmemesi halinde veremeyenlerin de soruşturması gerekenler listesine dahil edilmesi gerekir.
- Hukuken hükümsüz olduğu açık ve aynı zamanda Anayasa Mahkemesi kararlarında etraflica açıklanmış olmasına rağmen hükümsüz Yargıtay kararını TBMM'de işleme koyan, TBMM'de okunmasına karar veren kişi ile okuyan TBMM Başkan Yardımcısı'nın TBMM'deki başkanlık yetkilerini ve keza milletvekili olarak verilen yetkileri hukuka aykırı kullanmaktan dolayı soruşturulması gerekir. Ancak, TBMM üyelerinin soruşturmasını teklif etmek için salt çoğunluk, yani 301 oy, soruşturma açmaya karar vermek için 2/3 çoğunluk (yani anayasayı değiştirmeye yeter çoğunluk) bulunması gerekir. İktidardaki AK Parti'nin ve koalisyon ortağı MHP'nin oylan olmadan bunların gerçekleşmesi mümkün değildir. Dolayısı ile TBMM üyelerini anayasaya aykırı davranışları için soruşturmak mümkün değildir. Bu durum, iktidardaki siyasi partilerin anayasayı çiğnemesine ve anayasal düzeni bozmasına uygun zemin ve ortam sağlamaktadır. Yaşanan hukuksuzlukları Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın beyanları ile onaylamış olması, anayasal düzenin bozulmasına karşı dava açmayacağına yolculmalıdır.
- İktidardaki imtiyazlı dokunulmaz zümre

Kısaca özetlemek gerekirse, Türkiye'de, iktidara gelerek Yargıtay, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Hakimler Savcılar Kurulu ve hatta Anayasa Mahkemesi gibi kritik yargı kurumlarını, bu kurumlara kendi sadık adamlarını atayarak ele geçiren siyasiler, anayasa hükümlerini açıkça ihlal edecek kadar güce ve imkana kavuştukları için, hukukun ve yargının onlara dokunabilmesi imkansızdır. Bu da Türkiye'yi gerçek manada bir hukuk devleti olmaktan çıkarmakta, devlet gücünün çeşitli güç odakları arasında, kapalı kapılar ardında, gizli saklı pazarlıklarla bölüşüldüğü, siyasetçiler, atadıkları üst düzey yargı ve kamu görevlileri ve menfaat sağlayıcılardan oluşan kesimlerin imtiyazlı bir zümre olduğu bir ülke haline dönüştürmektedir.

Türkiye nasıl kurtulur?

Türkiye, kendisini devamlı olarak aşağı çeken bu girdaptan bir an önce kurtulmalıdır. Bunun için,

- Yargı kurumlarında yapılan seçimlerden siyasete tamamen el çekilmeli, kilit görevlere atamalar tamamen yargı denetimine tâbi, şeffaf bir şekilde ve kamuoyunu da dahil ederek yapılmalıdır.
- Bütün yargı kurumlarının üyelerinin, üst düzey kamu görevlilerinin işlediği her türlü suç kimseden izin almaksızın soruşturabilecek uzman bir Adalet Yüksek Mahkemesi kurulmalıdır.
- TBMM üyelerinin kürsü dokunulmazlıkları peşin olarak değil, olay bazında ve olaydan sonra gerekli soruşturmalar yapıp tüm deliller toplandıktan sonra sağlanır şekilde düzenlenmelidir. TBMM üyeleri hakkında soruşturma başlatılması, TBMM'nin dokunulmazlık kaldırma karar vermesine değil, uzman Adalet Yüksek Mahkemesi'nin izin vermesine tâbi olmalıdır. Dava açılması ise TBMM dokunulmazlık tanımadığı takdirde mümkün olmalıdır.

Bütün bunların gerçekleşmesi için yargının şeffaf, en başta kendisi hukuka hesapverir olması ve böylece tam bağımsızlık kazanması gerekir. Ancak, siyasetçi kesimi yargıyı bağımsız kılmaz, tersine her yönüyle kendisine bağlamak ister. Siyasetçi zümesinin yargıyı tam bağımsız hale getirmesi için siyasette şeffaflığı ve hesapverirliği sağlayan, uzman, yetkin ve temiz hukukçuların görev alacağı bir Adalet Yüksek Mahkemesi kurulması, soruşturma işi şartının kaldırılması, TBMM üyelerine peşin değil olay bazında ve soruşturma sonrasında dokunulmazlık verilen yeni ve ileri bir sisteme geçilmesi gerekir. Ancak o halde herkese karşı hukuk üstün hâle gelebilir ve sürdürülebilir yargı bağımsızlığı sağlanabilir.